

SAJTÓVISSZHANG

Kabók Erika

A nemzeti tanács megalakításáról

A jövő héten várható a miniszteri rendelet nyilvánosságra hozatala, kezdődhet az elektorok bejelentkezése – A pártok, civil szervezetek és egyházak képviselői, valamint értelmiségiek és közéleti személyiségek tanácskoztak Tóthfaluban a perszonális autonómia legfelsőbb testületének létrehozásáról.

Tegnap Tóthfaluban a Széchenyi István Stratégia-kutató és Fejlesztési Központ szervezésében a magyar nemzeti tanács megalakulásával kapcsolatos tanácskozást tartottak, amelyre meghívást kaptak a pártok képviselői, az egyházak és civil szervezetek képviselői, értelmiségiek és közéleti személyiségek.

Dr. Hódi Sándor, a stratégiakutató központ elnöke, a tanácskozás szervezője bevezetőjében kiemelte, hogy ez az összejövetel nem pártgyűlés és nem is tekinthető a civil szervezetek összejövetelének, hanem egy olyan megbeszélés, amelyre az úgynevezett szemben álló felek is meghívást kaptak. Dr. Hódi nyomatékosan kérte a felszólalókat, kerüljék az ellenségeskedést, hiszen a magyar nemzeti tanács létrehozása szellemi, erkölcsi és politikai feladat is, s ha sikerül tető alá hozni, a vajdasági magyarság alkalmas lesz a közösségi cselekvésre. Korszaknyitó feladatnak nevezte a tanács megalakítását, amelynek révén a nemzeti közösségünk belső kötésein munkálkodunk.

Dr. Korhecz Tamás tartományi kisebbségi titkár a nemzeti tanácsok megalakításának jogi feltételeit ismertette. Mint kiemelte, új időszámítás kezdődik a nemzeti tanácsok fogalmának megjelenésével a kisebbségi törvényben, hiszen ez a kulturális autonómiára való jogot jelenti. A kisebbségi titkár ismertette a nemzeti tanácsok megválasztásának módját is. Mint ismeretes, az elektorok közgyűlése választja meg a nemzeti tanácsot. A kisebbség számától függ, hogy ez a testület hány tagú lesz. A magyar kisebbség esetében a törvény 35 fős nemzeti tanácsot irányoz elő. Elektorok lehetnek a tartományi, köztársasági és szövetségi képviselők, az önkormányzatok tanácsnokai, a civil szervezetek is jelölhetnek egy-egy elektort és mindazok, akik száz aláírást összegyűjtenek, lehetnek elektorok. Ötven elektor kezdeményezésére jelöli ki a szövetségi kisebbségi miniszter az elektorok közgyűlésének helyét és idejét a kezdeményezés benyújtásától számított 30 napon belül. Ezt követően legkorábban 30 nap múltán, de legfeljebb 120 napon belül kell megtartani az elektorok közgyűlését, amelyen listás, részarányos választás alapján választják majd meg a nemzeti tanács tagjait. A kisebbségi törvény kimondja, hogy a nemzeti tanácsok létrehozásának módját külön törvény rendezi. A fentiek a törvény hiányában az átmeneti időszakra vonatkoznak, s ezeket az a miniszteri rendelet tartalmazza, amelyet a kisebbségi törvény jogerőre emelkedését követően 30 napon belül a miniszternek alá kellett volna írnia, de az elmaradt. Dr. Korhecz bejelentette, hogy várhatóan a jövő héten nyilvánosságra hozzák a miniszteri rendeletet, és megjelennek azok az űrlapok is, amelyek-

re az elektorjelöltek gyűjthetik az aláírásokat jelöltetésükhöz.

Dr. Várady Tibor, a budapesti Közép-európai Egyetem tanára vitaindítójában arról beszélt, hogy a nemzeti tanács megalakítása nem tény, hanem esély, a kulturális autonómia létrehozásának esélye. Esély arra, hogy a vajdasági magyarság egy jelentős területen a saját kezébe vegye sorsa irányítását. A kereteket ugyanis nem egészen mi választottuk, mondta, de a lehetőséggel élni kell, s mivel a nemzeti tanács jogosítványai csak kismértékben vannak lefektetve, harcolni kell a hatáskörükért. A nemzeti tanács nem lehet gyám. Meg kell vizsgálni, hogy az állam által alapított sajtó terén milyen szerepet kíván betölteni. Milyen lesz a viszonya a magánlapokhoz, a nyomdákhoz. Az oktatás terén okunk és jogunk van követelni, hogy ennek a testületnek döntő beleszólása legyen a tantervekbe, az iskolahálózat kialakításába, az iskolák vezetőségének a megválasztásába. Mivel nagyon jelentős területről van szó, dr. Várady fontosnak tartja, hogy a politikai pártok ne ellenségesen viszonyuljanak egymáshoz, hanem egymás mellett haladva tevékenykedjenek a közös ügy érdekében. A száz aláírás összegyűjtése sok embernek jelent lehetőséget, hogy bejusson az elektorok közgyűlésébe, ám ahhoz, hogy az értelmiségiek is ott legyenek, és a civil szervezetek is képviseltessék magukat, sokkal nagyobb szervezettségre van szükség. Ugyanis az elektori közgyűlés negyede állíthat listát (egyes becslések szerint a magyar nemzeti tanács megalakítására több százan, akár ezren is összejöhetnek).

Nem lenne jó, mondta a professzor, ha végeredményként csak a politikai pártok tisztségviselői kerülnének be a nemzeti tanácsba. Dr. Várady szerint azon kell munkálkodni a kezdetektől, hogy ne csak az autonómia egyetlen testülete, a nemzeti tanács jöjjön létre, de más testületeket is alakítani kell, kiépíteni az autonómia intézményhálózatát.

Dr. Szalma József, az Újvidéki Egyetem tanára felszólalásában megjegyezte ugyan, hogy nem arról kell most vitázni, jó-e a kisebbségi törvény vagy sem, de meg kell állapítani hiányosságait és menet közben, a tapasztalatok birtokában majd módosítani. Kifogásolta, hogy indítványozási joga nincs a testületnek, felrótta továbbá, hogy hatásköre sincs meghatározva. Óva intett attól, hogy a nemzeti tanács átvegye a színházak vagy a sajtó alapító jogát. Mint mondta, ne gyámkodjon ez a testület, akkor lehet az alapítói jogok átvételéről szó, ha a kérdéses közösség ezt akarja. Olyan alapítói joggyakorlás legyen ez, amely feltételeket biztosít a tevékenységhez.

A vitaindítókat követően a jelenlevők hozzászólásával folytatódott a tanácskozás. **Dr. Páll Sándor**, a VMDK elnöke szerint a szeptemberben esedékes általános választások alkalmával lehetne demokratikus úton megválasztani a magyar nemzeti tanácsot. Mint mondta, ha 2-3-4 év múlva lennének csak választások, indokolt lenne a nemzeti tanács elektorok útján történő választása. Dr. Páll továbbá figyelmeztetett arra is, hogy a miniszter elmulasztotta a törvény által meghatározott 30 napon belül aláírni és nyilvánosságra hozni a nemzeti tanácsok megválasztásának módjáról szóló rendeletet,

emiatt akár még az alkotmánybírósághoz is lehet fordulni, hiszen az így megalakított testület törvényellenes lesz.

Dr. Józsa László, az Ideiglenes Magyar Nemzeti Tanács elnöke a testület múltbeli szerepéről beszélt kiemelve a vajdasági magyarság eltökéltségét a szerveződésre. Beszélt továbbá a magyar nemzeti tanács jövődöbéli szerepéről, amely, mint mondta, a vajdasági magyarság miniparlamentjeként kell hogy működjön. Mint kiemelte, a VMSZ nem kíván dominálni a megalakítandó nemzeti tanácsban, éppen ezért a testület felállításában és szerkezetét tekintve is számít az értelmiségiekre és a civil szférára, s ilyen irányú tárgyalásokat már folytatnak. A pártok viszonyulásáról szólva elmondta, hogy a Böröcz József vezette VMPP támogatja a nemzeti tanács létrehozását, a többi párt esetében azonban a múltbéli események nem adnak optimizmusra okot, de a VMSZ továbbra sem zárkózik el az együttműködéstől.

A tóthfalusi tanácskozáson az öt vajdasági magyar párt elnöke közül csak Ágoston András, a VMPP elnöke nem vett részt. A tanácskozás anyagát a Stratégiai füzetek második kötetében teszik közzé. Ennek a sorozatnak az első kötetében a Nemzet és haladás témára megszervezett tanácskozás anyaga olvasható.

Szokolai Zsuzsa

Korszaknyi feladat előtt állunk

Tóthfaluban az elmúlt hétvégén a nemzeti tanácsok létrehozásáról tartottak tanácskozást - A vajdasági magyar pártok, önkormányzatok, társadalmi szervezetek, egyházak, a média képviselői és közéletünk jeles személyiségei vettek részt a megbeszélésen és vitában - Hamarosan következik az elektorok megválasztása

– A tanácskozás megszervezésével alkalmat kívántunk teremteni egy előzetes, széles körű, általános jellegű véleménycserére: a Nemzeti Tanáccsal kapcsolatos elvi kérdések tisztázására és a gyakorlati teendők megbeszélésére – mondta többek között **dr. Hódi Sándor**, a Széchenyi István Stratégiakutató és Fejlesztési Intézet igazgatója, a házigazda szerepében. Ezen a tanácskozáson megjelentek a vajdasági magyar pártok képviselői és vezetői (az Ágoston András vezette VMDP-n kívül), az egyházak, a társadalmi szervezetek, a média képviselői és ismert közéleti személyek.

A nemzeti tanácsok létrehozásának jogi feltételeiről **dr. Korhecz Tamás**, tartományi kisebbségügyi titkár tartott előadást.

– A nemzeti kisebbségek jogairól és védelméről szóló, februárban a szövetségi parlament mindkét tanácsa által elfogadott törvény jogerős. Lehet méltató minősítést adni, vagy a legelmarasztalóbb véleményünket is kifejezni, most a törvény adta lehetőségekkel kell élni – mondta a titkár. A nemzeti önkormányzat intézménye

a nemzeti tanács, és ennek létrehozása esélyt ad a kisebbségi kulturális autonómia megvalósítására. Az elektorok közgyűlése választja meg a nemzeti tanácsot. A magyarok esetében a törvény 35 tagú tanácsot lát elő. Elektorok lehetnek a nemzeti pártok tartományi, köztársasági, ill. szövetségi képviselői, de minden önkormányzati tanácsos is az adott kisebbségben, ahol hivatalos használatban van a magyar nyelv. (Emlékeztetett arra, hogy Vajdaságban 30 önkormányzatban hivatalos nyelv a magyar). Az elektori közgyűlésbe nem csak a pártok képviselői kerülhetnek, a törvény előrelátja, hogy olyan magyar nemzethez tartozó személyek is bejussanak, akik jelölését magyar civil szervezet támogatja. Ehhez a szervezet közgyűlésének határozata kell. Olyan magyar nemzetiségű választópolgárok is lehetnek elektorok, akik a minisztériumi rendelettel összhangban száz magyar választópolgár aláírását gyűjtik össze jelölésükhöz. A napokban várható ennek a miniszteri rendeletnek a nyilvánosságra hozása, melyet Rasim Ljajić szövetségi kisebbségügyi miniszter már aláírt – tudtuk meg „első kézből”. Még egy fontos adat: 50 elektor kérheti az elektori közgyűlés összehívását, melyet 30 napon belül kötelesek megtartani. A nemzeti tanács megválasztása listás, részarányos, titkos szavazás alapján fog megtörténni.

Várady Tibor professzor előadásában arra fektette a hangsúlyt, hogy a nemzeti tanács megalakítása egy reális esélyt ad, hogy egy jelentős területen kezünkbe vegyük sorsunkat. Eljünk az alkalommal és ragadjuk meg azt, hogy kialakítsuk kulturális, illetve perszonális autonómiánkat.

– Érdekünk, hogy minél előbb megalakuljon nemzeti tanácsunk és realitás legyen az átalakulási folyamatokban – hallottuk a professzortól, aki feltette a kérdést, hogy képesek vagyunk-e ennek az esélynek a megragadására.

Vitaindítót mondott **dr. Szalma László** (a szerk. helyesbítése: Szalma József) az Újvidéki Egyetem tanára, aki azt hangsúlyozta, hogy elvárásaink szerint nemzeti tanácsunk demokratikus alapokon, jogaink gyarapításán és dolgaink javításán dolgozzon.

Nézetkülönbségek, eltérő vélemények is kifejezésre jutottak a tanácskozáson, amelyek részletezésébe most nem bocsátkozhatunk, de végül is az az álláspont jutott előtérbe, miszerint a Magyar Nemzeti Tanácsra nagy szükségünk van és élni kell a történelmi pillanattal, a törvényadta lehetőséggel.

– Nagyon hasznosnak és sikeresnek tartom a mai tanácskozást. Körülbelül 30 felszólalás hangzott el. Ez azt bizonyítja, hogy nagyon nagy az érdeklődés az emberekben a Nemzeti Tanács iránt, és nagyon konstruktívan viszonyultak hozzá. Igaz, hogy elhangzottak kemény, bíráló észrevételek is a törvényre, illetve a Nemzeti Tanácsot előlító szabályzatra vonatkozóan, de ez természetes. Azt hiszem, ha akár ebben a formában is sikerül létrehozni a Nemzeti Tanácsot, az nagy eredmény lesz. De mindenféleképpen azon kell dolgozni, hogy ezt a lehetőséget utána saját igényeinknek, értékeinknek, szükségleteinknek megfelelően további tartalommal bővítsük.

– Ma, itt és most elméleti vonatkozású kérdéseket és gyakorlati teendőket vitattunk meg, ezeket egyeztető

tanácskozások fogják követni és konkrét kérdésekről való állásfoglalások kidolgozása. Fel kell készülni ennek a nagy intézménynek a létrehozására – fejtette ki álláspontját dr. Hódi Sándor a tanácskozás végén.

(Kikindai Újság, 2002. június 28.)

Kovács Nándor Esély az autonómiára

Tóthfalusi tanácskozás a Magyar Nemzeti Tanács megválasztásáról

Tíz évnek kellett eltelnie, hogy a nemzeti kisebbségek sorsukat kezükbe véve maguk dönthessenek jövőjük alakításának kérdésében. A múlt hét végén először vált lehetővé, hogy – mint **dr. Hódi Sándor** fogalmazott – a szemben álló vajdasági magyar pártok képviselői a tóthfalusi kollégium ősi jurtára emlékeztető kupolájú tanácstermében találkozzanak, és meghányják vessék közös dolgaikat, a Magyar Nemzeti Tanács létrehozásának lehetőségét, módját. A tanácskozáson részt vett **msgr. Huzsvár László**, a bánsági részek megyés püspöke, **msgr. Titze Jenő** nagybecskereki pápai prelátus, **Csete Szemesi István** református püspök, **dr. Huszár János**, Magyarország szabadkai főkonzulja, valamint a vajdaság önkormányzatainak képviselői, közeleti személyiségek, valamint a VMDP kivételével valamennyi magyar párt elnöke.

Megnyitó beszédében dr. Hódi Sándor, a találkozót megrendező Széchenyi István Stratégiakutató Intézet

igazgatója kiemelte, hogy a Lakitelek és Illyefalva után a Délvidéken, Tóthfaluban is létrejött szellemi műhely a megújulás eszméit sugározza a Kárpát-medence térségében. A nemzeti tanács testülete által új korszak kezdődhet a Vajdaság nemzeti kisebbségi közösségeinek életében. A meghívott előadók, **dr. Várady Tibor** egyetemi tanár, **dr. Korhecz Tamás** tartományi kisebbségügyi titkár és **dr. Szalma József** vitaindítójukban rámutattak, hogy a nemzeti tanácsok elektorok által való megválasztása helyett idővel elképzelhető majd a közvetlen választás is, ám jelenleg a törvény előirányozta testület mielőbbi létrehozása a fontos, ezért kell élni a szövetségi kisebbségügyi miniszternek az elektorok kijelölésére vonatkozó rendelete lehetőségével.

Vitaindításában dr. Várady Tibor rámutatott, hogy a Nemzeti Tanács megteremtésével nagyobb a kulturális, illetve perszonális autonómia esélye. Ilyen esély eddig nem volt. Az utánunk következő nemzedék fogja megítélni, hogy tudtunk vele élni. Igaz, a testület létrehozásának módját nem egészen mi választottuk. Egyébként a kisebbségi sors állandó velejárója, hogy sem az országot, sem a kereteket nem egészen mi választjuk. Ettől függetlenül azonban érdekünk lenne, hogy a napokban megjelenő miniszteri rendelet alapján minél előbb kezdeményezzük az elektori közgyűlés összehívását, mert várhatólag sok minden történik majd az ország politikai életében. Mivel az ország átalakulófélben van, kíváncsú voltunk volna, hogy a Nemzeti Tanács már részt vegyen az átalakulás folyamatában, hiszen a testület pontos jogszabályai nagyon kismértékben vannak lefektetve, eze-

kért a jogosítványokért küzdenünk kell. A tárgyalásokon eddig azt hangoztattuk, hogy minél több és szélesebb körű kompetenciát kell elnyernie a testületnek. Most, hogy a kulturális, perszonális autonómia területi, köztársasági, illetve tartományi hatáskörbe kerül, már nemcsak azt kell pontosan megfogalmazni, mi is az a több, amiben hatékonyan részt kívánunk venni, hanem azt is, miként viszonyuljon a Nemzeti Tanács mondjuk az állami vagy magántulajdonban levő magyar médiákhoz vagy az oktatáshoz. Éppen ezért a testület megválasztásához szükséges elektori közgyűlés megalakítása-kor a politikai pártoknak, civil szervezeteknek, értelmiségi csoportoknak nem ellenségként, hanem legfeljebb vetélytársként kellene jelölniük az elektorokat.

A felszólaló pártelnökök és közéleti személyiségek a bevezető előadásokhoz kapcsolódóan kiemelték, hogy a hatásköröket a Nemzeti Tanácsnak kell kivívnia önmagának, ami valószínűleg nem lesz könnyű, hiszen, mint **Balla Lajos-Laci** mondta, az önkormányzatok, tartományi szervek úgy érezhetik majd, hogy csorbulnak a jogaik.

Galambos László a választók névjegyzéke alapján történő közvetlen választásoknak a híve, és a törvény előirányozta elektori közgyűlés pozitívumaként emelte ki, hogy a szórványban levő kislelvek számára is lehetőség van elektorok jelölésére. Mint mondta, ezeket a kislelveket a magyar nemzeti közösség természetes részének kell tekintenünk. **Varga Tibor** szerint a Magyar Nemzeti Tanácsnak a kárpát-medencei magyarság intézményrendszereként is érvényesülnie kellene. **Dr. Páll Sándor** az elektori közgyűlés helyett az

összel esedékes köztársasági elnökválasztással kötné egybe a nemzeti tanács tagjainak a megválasztását.

Az elektori közgyűlésben nem kerül sor a párttiszttségviselők túltengésére, derült ki **Józsa Lászlónak**, az Ideiglenes Magyar nemzeti Tanács elnökének, a VMSZ alelnökének a felszólalásából, mert – mint kifejtette – igyekeznek minél több civil szervezetet, értelmiségi csoportot bevonni a munkába, olyanokat, akik elektoraik által képviseltetik érdekeiket a testületben. Az egyeztetések egyébként már javában tartanak, annak érdekében, hogy a vajdasági magyarságnak az elektori közgyűlés valóban cselekvőképes képviselője legyen.

(Hét Nap, 2002. július 3.)